

δεκα ἔτη μετὰ τὸ συμβάν τοῦτο·—ταῦτα πάντα διόλου ἀνέτρεψαν κατὰ διαφοροὺς ἐποχὰς τὰ πολιτικά καὶ κοινωνικά συστήματα τῆς Εὐρώπης.

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΣΟΦΙΑ.

ΑΡΧΗ σοφίας, φόβος Κυρίου, εἶπεν ὁ σοφώτατος Σολομών· καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰώβ εἰς μίαν τῶν εὐγλωττων αὐτοῦ ἀπαντήσεων πρὸς τοὺς τρεῖς φίλους του παρετήρησεν, ὅτι ὁ φόβος τοῦ Κυρίου, οὗτος εἶναι ἡ σοφία, καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τοῦ κακῶν εἶναι ἡ σύνεσις. Κατ' ἐπανάληψιν εἶχεν ἐρωτήσῃ, Ἡ σοφία ποῦ θέλει εὑρεθῇ; Ἡ ἄβυσσος λέγει, Δὲν εἶναι εἰς ἐμέ· καὶ ἡ θάλασσα λέγει, Δὲν εἶναι μὲ ἐμέ. Ἡ σοφία δὲν ἀγοράζεται μὲ ἀργύριον ἢ χρυσίον. Κρύσταλλος, κοράλλια, καὶ μαργαρίται δὲν ἐξισούνται μὲ αὐτήν. Ἡ τιμὴ τῆς εἶναι ὑπερτέρα τῶν πολυτίμων λίθων, καὶ τοῦ τοπαζίου τῆς Αἰθιοπίας. Ἀλλὰ ποῦ εὐρίσκεται, καὶ τίνι τρόπῳ ἀποκτάται; Ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος λέγουσιν, Ἡκοῦσαμεν τὴν φήμην αὐτῆς εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ σιωπηλὰ ἡμῶν κατοικητήρια· ἀλλὰ τίποτε περιπλέον δὲν γνωρίζομεν· οὔτε ποῦ εἶναι, οὔτε τίνι τρόπῳ εὐρίσκεται.

Ὁ σεβαστὸς ὁμῶς καὶ Θεοσεβὴς πατριάρχης Ἰώβ, διδαγμένος ὑπὸ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Παντοκράτορος, ἥτις δίδει σύνεσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ τί ἐστὶ σοφία, καὶ ποῦ εὐρίσκεται. Μᾶς τὸ εἶπε δὲ εἰς μίαν σύντομον, σαφῆ, καὶ ἀξιωματικόν περίοδον, ἥτις εἶναι ἀπλῶς αὕτη·—Ἡ Θεοσέβεια ἐστὶ σοφία, τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστὶν ἐπιστήμη· ἡ, κατὰ τὴν μετάφρασιν, Ὁ φόβος τοῦ Κυρίου, οὗτος εἶναι ἡ σοφία, καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τοῦ κακῶν εἶναι ἡ σύνεσις· καὶ τὴν σοφίαν ταύτην πᾶς ἄνθρωπος, οἰασδήποτε καὶ ἂν ᾦναι καταστάσεως, δύναται ν' ἀποκτήσῃ. Ἀλλ' ὁ φόβος τοῦ Κυρίου τί εἶναι; Ὡς ὑπάρχουσι διάφορα εἶδη λύπης, οὕτως ὑπάρχουσι καὶ διάφορα εἶδη φόβου. Ἡ λύπη τοῦ κόσμου, λέγει ὁ Ἀπόστολος, κατεργάζεται θάνατον· ἀλλ' ἡ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται. Ἡ λύπη τοῦ Ἰούδα, ἀφοῦ ἐπρόδωκε τὸν Κύριον τῆς δόξης, ἀπῆλπισεν αὐτὸν καὶ τὸν ἐσπραῶεν εἰς αὐτοχειρίαν· ἡ δὲ τοῦ Πέτρου λύπη ἐβίασεν αὐτὸν, ὅτε ἠρνήθη τὸν Ἰησοῦν, νὰ ἐξέλθῃ, καὶ νὰ κλαύσῃ πικρῶς. Τοῦ Πέτρου ἡ λύπη ἦτον υἱική· συνέτριψε τὴν καρδίαν του· κατεπίκρανεν αὐτὸν διότι ἠρνήθη τὸν ἄριστον ἀπὸ τοὺς φίλους· προσήγγισεν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον εἰς τὸν Κύριον, ἀντὶ νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ, ὡς ἡ τοῦ Ἰούδα.

Ὁ φόβος τοῦ Κυρίου εἶναι τριῶν εἰδῶν. Ὑπάρχει δουλικὸς φόβος, φίλαυτος φόβος, καὶ υἱικὸς φόβος τοῦ Κυρίου. Ὁ δουλικὸς φόβος προέρχεται ἀπὸ χαμερπῆ, ἀνάξια περὶ Θεοῦ φρονήματα. Θεωρεῖ αὐτὸν ὡς σκληρὸν δεσπότην, φερίζοντα ὅπου δὲν ἐσπείρει, καὶ συνάγοντα ὅπου δὲν διεσκόρπισεν. Οὗτος ἦτον ὁ φόβος τοῦ ὀκνηροῦ δούλου εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Οὐδεμίαν εἶχεν ἀγάπην πρὸς τὸν δεσπότην του, μολον-

ὅτι ἐφοβεῖτο αὐτὸν ὡς αὐστηρὸν, σκληροκαρδίον ἄνθρωπον, ὅστις ἀδίκους ἔκαμνεν ἀπαιτήσεις παρ' ὅλων τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ὁμῶς φόβον δὲν ἐννοοῦσε βέβαια οὔτε ὁ Σολομών, οὔτε ὁ Ἰώβ.

Ὁ φίλαυτος φόβος τοῦ Θεοῦ πηγάζει ἀπὸ τρομερὰς ιδέας περὶ τῆς παντοκράτορος αὐτοῦ δυνάμεως. Ὁ φόβος οὗτος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἐνόχου λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ παντοδυνάμου ἐκείνου Θεοῦ, ὅστις δι' ἐνὸς λόγου ἐδημιούργησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὅστις ἐκρέμασε τὸν κόσμον ἐπὶ μηδεὸς, καὶ ἐξέτεινε τὸν βορέαν ἐπάνω εἰς τὸ κενόν· εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ ἐκείνου, ὅστις ἐπιβλέπει εἰς τὴν γῆν, καὶ αὐτὴ τρέμει, ὅστις ἐγγίζει τὰ ὄρη, καὶ καπνίζουσιν, ὅστις ἐπιπλήττει τοὺς στύλους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σαλεύονται, καὶ ὅστις ὀργίζεται κατὰ τῶν πονηρῶν. Ἡ συνείδησις ἀναγκάζει τὸν ἐνοχὸν νὰ τρέμῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅστις θανατοῖ ὅποιον θέλει, καὶ ὅποιον θέλει ζωοποιεῖ· καθότι γνωρίζει καὶ αἰσθάνεται ὅτι οὐδεὶς ἐμπορεῖ νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας του. Ὁ ἄνθρωπος φονεύει μὲν τὸ σῶμα, τίποτε ὁμῶς περιπλέον δὲν δύναται νὰ πράξῃ· ἀλλ' ὁ Θεὸς δύναται καὶ μετὰ θάνατον νὰ καταδικάσῃ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ᾄδην. Ὁ φίλαυτος οὗτος τοῦ Θεοῦ φόβος ἐμπορεῖ τόσον τρόμον νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν πονηρὸν, ὥστε νὰ κάμῃ ὅλα τὰ ὅσα αὐτοῦ νὰ σείωνται. Ἀλλ' εἶναι οὗτος ὁ φόβος τοῦ Κυρίου, ὁ ἀρχὴ σοφίας καλούμενος; Ὁχι, νομίζομεν. Ποῖος λοιπὸν εἶναι αὐτὸς ὁ φόβος;

Εἶναι ἀναντιρρήτως υἱικός τις φιλόστοργος φόβος τοῦ Θεοῦ ὡς οὐρανοῦ πατρός, τὸν ὁποῖον ἀληθῶς ἀγαπῶμεν καθὼ Πατέρα τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸν πάσης χάριτος, ὁ ὁποῖος τόσον ἡγάπησε τὸν κόσμον, ὥστε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν ἐπεμφε ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ ἡμῶν. Τὸ φιλόστοργον τέκνον φοβεῖται τὴν δυσαρέσκειαν πολὺ μᾶλλον παρὰ τὴν ῥάβδον τοῦ πατρὸς του. Ἡ καρδία του πληροῦται ἀπὸ πικρίαν καὶ λύπην διότι ἐπταίσεν εἰς τὸν πατέρα του, τὴν ἐγκρισιν τοῦ ὁποίου τιμᾷ πλέον παρὰ τὴν ζωὴν. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς εἰδοποιεῖ ὅτι ὁ Θεὸς ἐστελεε τὸ πνεῦμα τῆς υἱοθεσίας εἰς τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ του, καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦτο κράζει πρὸς αὐτὸν, Ἀββᾶ, Πάτερ! Ὁ ἀληθὴς φόβος τοῦ Κυρίου εἶναι γέννημα τῆς ἀγάπης. Αὕτη εἶναι ἡ καθαυτὴ οὐσία τῆς ἀληθινῆς θρησκείας, διότι ὅλα τὰ γνήσια τέκνα τοῦ Θεοῦ τὸν ἀγαπῶσι, καὶ ἐπομένως τὸν λατρεύουσι μετὰ σεβασμοῦ καὶ φόβου.

Πᾶς ἀναγνώστης μετέχει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπὸ τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο ἐκ τῶν εἰδῶν τούτων τοῦ φόβου. Εἰς τὰ πρῶτα δύο δὲν ὑπάρχει οὐδὲ σκιά τῆς καθαρᾶς Θεοσεβείας. Οἱ δαίμονες αἰσθάνονται ἀμφοτέρω, καὶ τρέμουσιν. Ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοιοῦτου φόβου δύνανται μὲν οἱ κακοὶ νὰ χαλινωθῶσιν ἀπὸ κακουργήματα, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος φόβος ποτὲ δὲν ἐπιφέρει τὴν ἱλαρὰν καὶ Χριστιανικὴν εὐπείθειαν.

Ἐμπορεῖ δικαίως νὰ ὀνομάζεται σοφία ἡ μὴ γεννώσα καὶ περιθάλπουσα υἱικὸν, φιλόστοργον, καὶ εὐπειθῆ

φόβον τοῦ Θεοῦ; Μωρία ἡδύνατο εὐλογώτερον νὰ ὀνομασθῇ. Δὲν καταβαίνει ἄνωθεν, ἀλλ' εἶναι γηῖνη, σαρκική, διαβολική. Δὲν διδάσκει οὐράνια μαθήματα εἰς τὸν ἄνθρωπον. Θεωρεῖ αὐτὸν ὡς γηγενῆ μόνον, οὐχὶ δὲ ὡς κληρονόμον τῆς αἰωνιότητος. Ἐκείνη, καὶ ἐκείνη μόνον ἀξίζει νὰ ὀνομάζεται σοφία, ἥτις θεωρεῖ τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀθάνατον, καὶ διδάσκει αὐτὸν ν' ἀγαπᾷ καὶ νὰ φοβῆται καὶ νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν, παρ' οὗ μόνου δύναται νὰ λάβῃ τὸν στέφανον τῆς αἰωνίου μακαριότητος.

ΠΕΡΙ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΚΑΙ ΓΑΛΛΩΝ.

Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚΗ κυριεύει ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰσχωρεῖ παντοῦ, λαμβάνει διάφορα σχήματα, καὶ δίδει ὕλην εἰς πᾶσαν συναναστροφὴν· ἐξεναντίας δὲ, ἔχει ὀλίγην ἐπιρροήν εἰς τὸν κοινὸν βίον τῶν Γερμανῶν. Ἐπειδὴ οὗτοι, ὀρεγόμενοι πρὸ πάντων τὴν ὕλικήν εὐδαιμονίαν, ἐπιθυμοῦντες δὲ τὴν οἰκιακὴν εἰρήνην, καὶ ζῶντες τρόπον τινὰ διανοητικῶς, ἀποφεύγουσι τὴν τύρβην καὶ τοὺς περισπασμούς τῶν κοινῶν πραγμάτων· φοβοῦνται δὲ τοὺς ἀγῶνας τῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ βήματος, ὡς ἐμπόδιον τῆς ἡσυχίας των.

Ἀπὸ τὴν ἐμφυτον κλίσιν τῶν Γερμανῶν εἰς τὴν μοναξίαν, τὴν μελέτην, τὴν οἰκιακὴν συμβίωσιν, καὶ τὴν σιωπὴν τοῦ σπουδαστηρίου, καταλαμβάνομεν τὴν προσοχὴν καὶ ψυχρότητα, τὴν ὁποίαν φέρουσιν εἰς ὅλας αὐτῶν τὰς σχέσεις, καθὼς καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς εἰλικρινοῦς ἐκείνης ἀγαλλιάσεως καὶ τῆς εὐθύμου παρρησίας, αἱ ὁποῖαι καθιστῶσι τόσον εὐάρεστον τῶν Γάλλων τὴν ἐντευξίν· ὅθεν πολλάκις ἐπιποθεῖσιν εἰς τὴν Γερμανίαν τὸ ἄνθος τῆς συμπεριφορᾶς καὶ τὴν κομψότητα τῶν ἡθῶν καὶ αὐτῶν τῶν ἰδιαιτέρων εἰς τοὺς Γάλλους φράσεων· ἀλλὰ στερημένοι τὴν ἀγοραίαν καὶ τὴν τριδικὴν κοινωνικότητα, ἔχουσιν ὅμως τὴν ἀληθινὴν εὐγένειαν τῆς καρδίας· ἐπειδὴ οἱ Γερμανοὶ διακρίνονται μεταξύ ὧν τῶν ἄλλων ἔθνων κατὰ τὴν ἀπλότητα, τὴν ἀγαθωσύνην, καὶ τὴν εἰλικρίνειαν.

Αἱ Γερμανίδες δὲν ἔχουσι τὴν ζωηρὰν ἀγχίνουαν καὶ τὴν λαμπρὰν φαντασίαν, διὰ τῆς ὁποίας αἱ Γαλλίδες φαίνονται τόσον θελκτικά· λείπει δὲ ὁμοίως εἰς αὐτάς καὶ ἡ ἐτοιμολογία, καθὼς καὶ ἡ θαυμαστὴ ἐκείνη ὀξυδέρκεια, ἥτις βλέπει τὰ ἀποκρυφώτατα μυστήρια τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, καὶ δίδει σχῆμά τι ἰδιόρρυθμον καὶ ἀπαλὸν εἰς τὴν συνηθεστάτην ἰδέαν. Ἀλλὰ διαπρέπουσι κατ' ἀρετάς, διὰ τῶν ὁποίων γίνονται ἐράσμιαι καὶ ἀξιοπόθητοι εἰς ὅλους, ὅσοι εὐτύχησαν νὰ ἀποκτήσωσι τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην των, δηλ. κατὰ τὴν ἀφέλειαν τῆς καρδίας καὶ τὴν ἀφώττητα τῶν αἰσθημάτων, πηγάζουσιν ἀπὸ ἐμφυτον ἀγαθότητα καὶ εὐνοίαν πρὸς τοὺς ξένους· ὑπάρχει δὲ καὶ ὁ χαρακτήρ αὐτῶν ὁμαλώτερος, καὶ ἡ ἄμεσος συνομιλία των ἡδονικωτέρα, ἢ καὶ εἰς τὸν κόσμον δὲν ἔχῃ ἐπίδειξιν καὶ θέλγητρα.

Τὸ ἐπικρατέστατον τῶν πλεονεκτημάτων εἰς τὴν Γαλλίαν εἶναι ἡ ἀγχίνουα· ἀλλ' οἱ Γερμανοὶ ἔχουσι γενναιοτέραν ψυχὴν καὶ πλειοτέραν φαντασίαν. Οἱ Γάλλοι πάλιν ὡς ὅζεις καὶ εὐαίσθητοι διαλογίζονται μὲν ταχέως, ἀλλ' ἐπιπολαίως, ἐνῶ οἱ Γερμανοὶ, ὡς σκεπτικώτεροι, ἐμβριδέστεροι, καὶ εὐσυνειδητότεροι, διανοοῦνται καὶ κρίνουσι βραδέως μὲν, ἀλλ' ἀσφαλῶς· ἐκ τούτου δὲ γεννᾶται ἡ παροιμιώδης ἐκείνη καὶ κοινῶς χλευαζομένη βραδύτης τοῦ Γερμανικοῦ χαρακτῆρος, ἥτις ὅμως μαρτυρεῖ κυρίως τὴν φρόνησιν καὶ τὸ ὀρθὸν λογικὸν τοῦ ἔθνους.

Οἱ Γερμανοὶ τιμῶσι πολὺ τὴν ἡθικὴν, ἥτις φαίνεται μεταξὺ αὐτῶν καθαρά, μεγαλοπρεπῆς, καὶ αὐστηρᾶ, καθὼς ἀπαιτεῖ τῶντι ὁ Χριστιανισμός.

Ἄν μονολεξεί ἤθελον νὰ εἰκονίσω τοὺς Γερμανοὺς, ἔλεγον ὅτι ὑπάρχουσι μεγαλόψυχοι· ἡ δὲ ἀρετὴ αὕτη δὲν γεννᾶται ἀπὸ τοὺς διαφορῶς συνδυασμούς τοῦ πνεύματος, οὔτε ἀπὸ τὴν εὐαίσθησίαν, ἀλλ' ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅθεν διὰ τὰ ψυχολογικὰ αὐτῶν φρονήματα οἱ Γερμανοὶ ἐσεβάσθησαν πάντοτε τὰ ὑψηλὰ δόγματα τοῦ αὐλοῦ καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ὡς ἀκρογωνιαίον λίθον τοῦ θρησκευτικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἡ δὲ εἰλικρίνεια καὶ ἀπλότης χύνουσιν ἀνέκφραστον τινα χάριν εἰς τὰς οἰκιακὰς τοῦ Γερμανοῦ σχέσεις καὶ τὰς ἔθνικὰς ἐορτάς, ἀγνώριστον εἰς ἄλλους τόπους· ἀρκεῖ τῶντι νὰ ζήσῃ τις ἐν μέσῳ αὐτῶν ὀλίγον χρόνον διὰ νὰ αἰσθανθῇ τὰ θέλγητρα καὶ τὴν σεβασμιότητα τοῦ λαοῦ τούτου· πρέπει δὲ μάλιστα νὰ τὸν ἴδῃ τις εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Χριστουγέννων, ἥτις πανηγυρίζεται τόσον λαμπρῶς καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν· ἐπειδὴ παλᾶτια καὶ καλύβια, νέοι καὶ γέροντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὁμοίως φαιδρύνονται· τότε δὲ εἰς πᾶσαν ὁμήγυριν οἰκογενείας εὐρίσκει ὁ ξένος τὴν ἡθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἀλήθειαν, ἥτις χαρακτηρίζει τοὺς κατοίκους, παρθενικὴν ὠραιότητα, καὶ ἐξαίσιον ἀφέλειαν· ὅθεν μένει ἐκστατικὸς βλέπων τόσον γενικὴν ἀγαλλίασιν καὶ ἀπολαύσεις τόσον καθαρὰς, καὶ ἡθῆ πατριαρχικὰ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν μεταδιδόμενα.

Εἰς τὴν Γερμανίαν γεννᾶται ὁ ἄνθρωπος μουσικὸς, εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν γίνεται· εἰς τὴν Γερμανίαν τὸ ἄσμα ψυχαγωγεῖ τὸν σπουδαστὴν εἰς τὰς νυκτερινὰς μελέτας του, ἀνακουφίζει τὸν ἐργάτην ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας, τέρπει τὰ παιδιά, θέλγει τοὺς νέους, καὶ παρηγορεῖ τοὺς γέροντας. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν τὰ δημοτικὰ ἄσματα διαφέρουσι παρὰ τὰ τῶν βορείων λαῶν· ἐπειδὴ ἐμπνέουσι πλειοτέραν εὐθυμίαν διευθυνόμενα εἰς τὰς αἰσθήσεις, καὶ ἔχουσιν ἡθικὴν ὀλιγώτερον ὑψηλήν. Ἀλλὰ τὰ ἀπλὰ ταῦτα ἄσματα γεννῶσιν ἐνίοτε ὑψηλὰς ἐννοίας· ὅθεν ἡ ἰδέα τοῦ Χριστιανικοῦ ἔρωτος καὶ τῆς αἰωνιότητος ἐκφράζεται μὲ τὰς ἀρμονικὰς φωνὰς ἀνθρώπων, ἀγροίκων μὲν καὶ ἀμαθῶν, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ψυχὴ κρύπτει πολύτιμον θησαυρὸν αἰσθημάτων.— ΑΝΘΩΛ. ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.